

властивою не лише науковим теоріям, але й ненауковим побудовам [2, с. 27]. Наразі у філософії економіки це питання вирішується за допомогою теорії нечітких множин. Але щодо індуктивно-статистичної моделі, про яку йдеться, такий складний апарат застосовувати недоцільно.

Економічна безпека є інваріантом стійкості будь-якої соціально-економічної системи, у тому числі і стратегічного альянсу. Його стійкість визначає міцність і надійність зв'язків учасників альянсу, рівень їхньої відповідальності, рівень організації спільної діяльності. Підґрунтям економічної безпеки стратегічного альянсу визнано збалансованість інтересів його учасників. Виявити міру такої збалансованості, не говорячи вже про її забезпечення, дуже складно, оскільки форми участі учасників у стратегічному альянсі дуже різняться, а встановити реальні інтереси учасників доволі складно.

Міждисциплінарний характер поняття «інтерес», необхідність пошуку або створення інструментів збалансування інтересів учасників стратегічного альянсу, системоутворювальний характер такого збалансування у системі економічної безпеки альянсу зумовлюють необхідність створення експлейнарного базису збалансування інтересів учасників стратегічного альянсу, для чого доцільно визначити триаду «мета вступу до альянсу – інтереси – очікування» та побудувати модель балансування інтересів учасників альянсу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Руденский Р. А. Антисипативное управление сложными экономическими системами: модели, методы, инструменты : монография / Р. А. Руденский. – Донецк : ООО «Юго-Восток Лтд», 2009. – 257 с.
2. Сторожук А. Ю. Пределы науки : монография / Анна Юрьевна Сторожук. – Новосибирск : Новосиб. гос. ун-т, 2005. – 240 с.
3. Философия экономики. Антология : [пер. с англ.] / под ред. Д. Хаусмана. – М. : Ин-т Гайдара, 2012. – 520 с.
4. Чернега О. Б. Стратегические альянсы предприятий: формы, эволюция, перспективы : монография / О. Б. Чернега, О. В. Озарина. – Донецк : ДонГУЭТ им. М. Туган-Барановского, 2005. – 221 с.
5. Шульженко Л. Є. Аналіз критеріїв типізації стратегічних альянсів / Л. Є. Шульженко // Економіка. Менеджмент. Підприємництво : зб. наук. пр. Східноукраїнського нац. ун-ту ім. Володимира Даля. Вип. 23. Ч. II. – Луганськ : СНУ ім. Володимира Даля, 2011. – С. 54–59.
6. Шульженко Л. Є. Стратегічний альянс: визначення та ознаки / Л. Є. Шульженко // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. – 2012. – № 1 (172). Ч. I. – С. 171–175.
7. Экономическая безопасность предприятий интегрированной промышленной структуры : монография / под общ. ред. А. В. Козаченко. – Луганськ : Ноулидж, 2011. – 226 с.
8. Hempel C. Aspects of Explanation and Other Essays in the Philosophy of Science / Carl Hempel. – New York : Free Press, 1965. – 412 p.

УДК 658:330.341:621

ЕТАПИ ПЛАНУВАННЯ РЕСУРСНОГО КОНТУРУ ЯКІСНОГО РОЗИТКУ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

І. С. Грозний, кандидат економічних наук

Однією з головних проблем недостатньої конкурентоспроможності вітчизняних підприємств на ринку є проблема ресурсного забезпечення не тільки поточної виробничої ді-

яльності, а стратегічних заходів розвитку. При цьому одним із ключових чинників низької ефективності якості розвитку промислових підприємств є недостатня розробленість мето-

дології наукового обґрунтування планування його ресурсного забезпечення.

За результатами прогнозування часового контуру якісного розвитку промислового підприємства та визначення сприятливого моменту для реалізації намічених цілей і завдань необхідно особливу увагу приділити ресурсному забезпеченню цього процесу, адже від планування ресурсного контуру якісного розвитку підприємства залежатиме рівень збалансованості між часовим та цільовим контурами.

Питаннями дослідження теоретичних і методичних положень планування ресурсного забезпечення якісного розвитку промислового підприємства займалися такі вчені: Є. Т. Іванова [1], Н. Н. Райская [2], Л. Петкова [3], С. Дзарасова [4], О. Пустовойт [5], К. А. Хубієв [6] та ін.

Мета статті – обґрунтувати послідовність етапів планування ресурсного контуру якісного розвитку промислового підприємства.

Для вирішення цих проблем були поставлені такі завдання: провести аналіз теоретичних і методичних положень планування ресурсного забезпечення на промислових підприємствах. Розглянути процес перерозподілу ресурсів між поточною виробничою діяльністю та процесом реалізації стратегічних заходів якісного розвитку підприємства.

Під час організації ресурсного забезпечення промислового підприємства найчастіше використовують такі підходи:

- 1) планування потреби в матеріалах (MRP);
- 2) планування виробничих ресурсів (MRPII);
- 3) планування потреб підприємства (ERP);
- 4) планування ресурсів, синхронізоване зі споживачем (Consumer Synchronized Resource Planning – CSRP);
- 5) концепція ефективної реакції на запити споживачів (ECR).

Поширення підходу MRPII на підприємства логістичного ланцюжка відповідно до тенденції – зовнішньої інтеграції отримало назву планування потреб підприємства (enterprise requirements planning – ERP). Нехай система MRP виробника визначила необхідний обсяг поставок якогось матеріалу. Електронний обмін даними може зв'язати систему MRP із

системою постачальника. Тоді постачальник, знаючи, коли і скільки він повинен доставити матеріалів, може почати складати графіки для своїх операцій, щоб встигнути до визначеного терміну. Якщо постачальники другого рівня пов'язані із системою MRP постачальника першого рівня, то вони також можуть почати свої приготування. Таким чином, вихідне повідомлення переміщується по ланцюгу поставок назад, забезпечуючи інтегроване планування в межах усього логістичного ланцюжка.

Технічно реалізувати систему ERP допомагає електронний обмін даними і система електронних платежів. Проблеми реалізації системи ERP полягають в тому, щоб домогтися повної довіри між організаціями, забезпечити наявність узгоджених систем на різних підприємствах і тощо. На ринку програмного забезпечення ERP в даний час працюють такі компанії, як SAPAG, BAAN, JD Edwards, SSA, People Soft, Frontstep Inc. та ін.

Таким чином, концепція ERP являє собою методологію інтегрованого управління всіма сферами діяльності підприємства, включаючи виробничі потужності, матеріальні та нематеріальні потоки. До загальних функцій ERP – систем відноситься керівництво підприємством, фінансова діяльність, функції підтримки (інформаційне та технологічне забезпечення, робота з кадрами, діловодство, юридична діяльність), взаємодія з територіальними структурними підрозділами.

Еволюція концепції ERP знайшла своє відображення в технології віртуального виробництва (Virtual Production – VP) і системі паралельної логістики (Concurrent Logistics System – CLS). Технологія віртуального виробництва VP ґрунтується на використанні зовнішніх ресурсів під час виробничого процесу певних товарів, що гарантує високий ступінь інтегрованості модульного програмного забезпечення інформаційних систем управління на підприємствах. При цьому виробники, керуючись інтегрованими моделями планування, в першу чергу будуть продавати свою виробничу потужність, ніж конкретні продукти.

Система паралельної логістики CLS – це система управління потоком ресурсами за рамками підприємства, що охоплює всю глибину логістичного ланцюга і базується на

мережному з'єднанні розміщених у вузлах ланцюга і модулів, які співпрацюють між собою, якими керують події, що відбуваються (придбання клієнтом товару, підтвердження отримання поставки і тощо). Ці модулі обслуговують процеси бізнесу, що відбуваються уздовж усього ланцюга і виходять за межі конкретного підприємства.

Узагальнимо основну інформацію про концепцію «планування потреб/ресурсів», що лежить в основі систем MRP, MRPII, ERP. Ідея концепції «планування потреб/ресурсів» – спочатку визначається, скільки і протягом яких термінів необхідно провести акумуляцію ресурсів, потім визначається час і необхідна кількість матеріальних ресурсів для виконання виробничого розкладу. Основна мета концепції – забезпечення потоку планової кількості матеріальних ресурсів на горизонті планування. Необхідними умовами реалізації концепції «планування потреб/ресурсів» є:

- використання ефективних математичних методів прогнозування, планування, організації виробничих процесів;
- наявність засобів обчислювальної техніки, що дозволяє автоматизувати рішення оптимізаційних задач, планування і управління виробництвом, оперативне управління технологічними процесами;
- наявність в організації у логістичному ланцюжку прагнення до довготривалого співробітництва (для ERP).

Дослідження проблем ресурсного забезпечення якісного розвитку виробництва на підприємстві показали, що вони мають як приватний, так і загальнофірмовий характер, і пов'язані з наступними обставинами. По-перше, спостерігається низький рівень затребуваності споживачем вітчизняних інновацій, з огляду на високу насиченість ринку імпортною продукцією, частка якої на багатьох ринкових сегментах перевищила критичний рівень і сприймається вітчизняними споживачами як даність. По-друге, гостро стоїть кадрова проблема якісного розвитку підприємств, пов'язана із втратою істотної частки кадрового потенціалу та порушенням наступності інноваційних знань і досвіду нових розробок. По-третє, інвестиційні механізми підприємств часто недостатньо опрацьова-

ні з огляду на високу ризикованість проектів розвитку, з одного боку, і порівняно великим обсягом необхідних для створення дослідних зразків продукції інвестицій, з іншого боку. По-четверте, загальний, несприятливий ринковий фон, сформований світовою економічною кризою, пов'язаний із невизначеністю ринкових перспектив, призводить до низької мотивації дослідників, традиційно націлених на генерацію нововведень.

Говорячи про інвестиційну діяльність підприємств, слід зазначити, що істотним стримуючим фактором її розвитку є те, що при очевидності ринкових перспектив реалізації програм розвитку для підприємства вони входять у певне протиріччя із програмами розвитку основного (поточного) виробництва, оскільки зав'язані на використанні ресурсної бази. В результаті пошуку способів розв'язання проблем ресурсного забезпечення якісного розвитку підприємств – запропоновано відповідну послідовність етапів (рис.).

Таким чином, під час формування алгоритму ресурсного контуру якісного розвитку підприємства та впровадження програм планування потреб проводилося ув'язка рівнів планування ресурсного забезпечення поточної виробничої діяльності підприємства та процесу реалізації якісного розвитку, згідно з моделлю якісного розвитку підприємства в інтегрованій системі планування ERP, з показниками ефективності планування ресурсного забезпечення.

Обґрунтовано етапи планування ресурсного контуру якісного розвитку підприємства при впровадженні програм планування потреб. Запропонована така послідовність етапів:

1. Визначення на основі вибраних параметрах планування ресурсного забезпечення та характеристик якісного розвитку підприємства, відповідності рівнів ресурсного забезпечення за напрямками процесу реалізації заходів якісного розвитку підприємства та його поточної виробничої діяльності пропонованим вимогам.

2. Перерозподіл ресурсів відповідно до вимог, що висувуються, а в разі необхідності – залучення додаткових ресурсів.

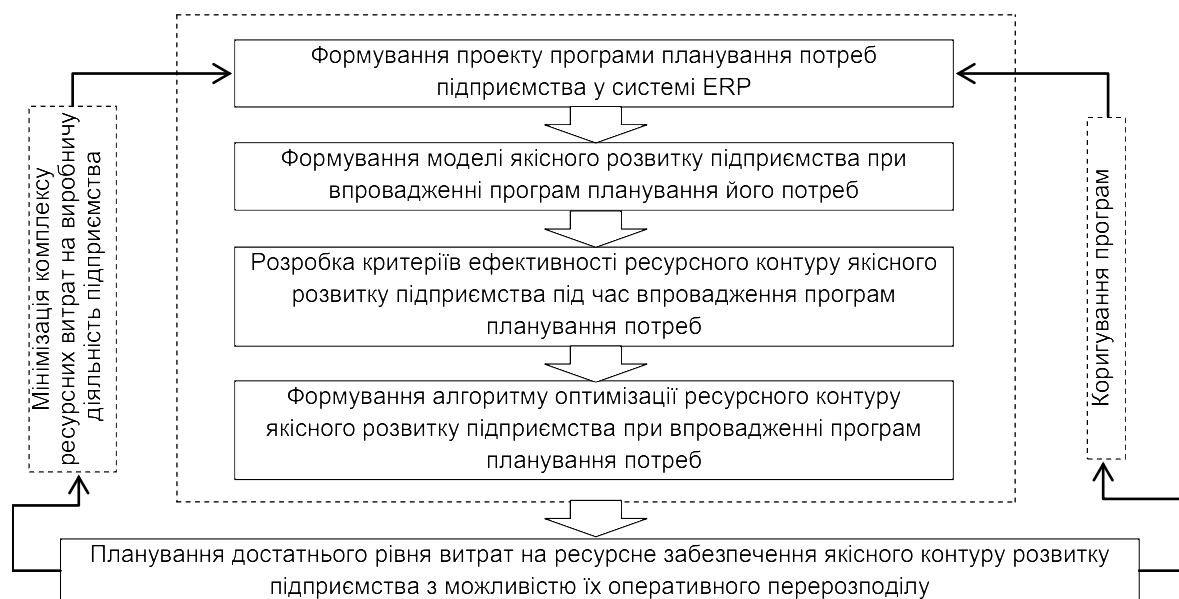

Рис. Послідовність етапів планування ресурсного контуру якісного розвитку підприємства

3. Циклічний процес оптимізації ресурсного контуру якісного розвитку підприємства при впровадженні програм планування потреб, що супроводжується економією ресурсів з їх подальшим раціональним перерозподілом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Иванов Е. Т. Оценка качества экономического роста в условиях структурной перестройки народного хозяйства : дис. ... канд. экон. наук / Иванов Е. Т. – Донецк, 1995. – 169 с.
2. Райская Н. Н. Оценка качества экономического роста / Райская Н. Н., Сергиенко Я. В., Френкель А. А. // Вопросы статистики. – 2005. – № 2. – С. 11–14.
3. Петкова Л. К вопросу о качестве экономического роста Украины / Петкова Л. // Экономика Украины. – 2005. – № 6. – С. 45–49.
4. Дзарасов С. О качестве экономического роста / Дзарасов С. // Экономист. – 2005. – № 12. – С. 22–31.
5. Пустовойт О. Количественная и качественная составляющие экономического развития Украины: управленческие аспекты / Пустовойт О. // Экономика Украины. – 2006. – № 6. – С. 20–26.
6. Хубиев К. А. Инновации и качество экономического роста / Хубиев К. А. // Философия хозяйства. – 2007. – № 6. – С. 153–166.

УДК 378(477):005.332.4

ДІЯЛЬНІСТЬ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ УКРАЇН В УМОВАХ СУЧАСНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

Ю. В. Іванов, кандидат економічних наук

Конкурентоспроможність можна визначити як одну з основних характеристик, яка відображає здатність вузу успішно пропонувати свої послуги на ринку освіти.

Поняття «конкурентоспроможність» є багатограничним і відображає не лише різні аспекти діяльності освітнього закладу та якість освітньої послуги, яку він надає, але й інші факто-